

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

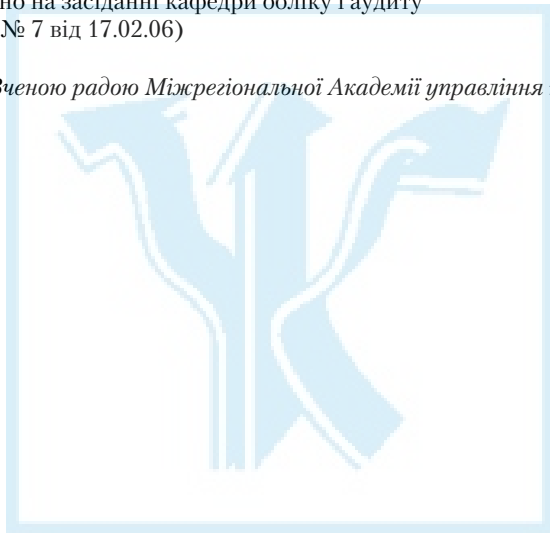
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СУДОВА БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА”
(для спеціалістів, магістрів)

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри обліку і аудиту *М. Ф. Базасем*
і викладачем кафедри обліку і аудиту *І. В. Тропіною*

Затверджено на засіданні кафедри обліку і аудиту
(протокол № 7 від 17.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Базась М. Ф., Тропіна І. В. Навчальна програма дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 27 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза”, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни є нормативним документом, складовою державного стандарту освіти.

Мета навчальної дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза” — допомогти студентам опанувати теоретичні знання та сформулювати практичні навички поглибленої перевірки правильності оформлення документів, співставлення даних бухгалтерських реєстрів з даними первинних документів, відповідності оформлення господарських і фінансових операцій вимогам чинного законодавства.

Судово-бухгалтерська експертиза як один з методичних прийомів контролю є невіддільною складовою форми контролю слідства, яке здійснюється судово-слідчими органами і регулюється процесуальним законодавством.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти теоретичні положення, порядок організації і проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- опанувати методичні прийоми судово-бухгалтерської експертизи;
- ознайомитися з роботою судово-слідчих правоохоронних органів;
- виконати практичні завдання з проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- ознайомитися з нормативно-правовою базою, що регулює порядок організації та проведення судово-бухгалтерської експертизи;
- навчитися визначати правильність документального оформлення господарських операцій на підприємстві;
- документально обґрунтовувати розмір нестач або лишків за певний період часу і місце їх здійснювання;
- визначати відповідності відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій чинному законодавству;
- підтверджувати виявлені недоліки в організації бухгалтерського обліку.

Змістові модулі:

1. Основи теорії судово-бухгалтерської експертизи.
2. Методика та організація судово-бухгалтерської експертизи.

Перший модуль передбачає вивчення науково-методичних основ теорії судово-бухгалтерської експертизи: визначення ролі економіч-

ного контролю у боротьбі із порушеннями у фінансово-господарській сфері, інформаційного забезпечення проведення узагальнення та реалізації результатів експертизи.

Другий модуль передбачає розкриття методики проведення судово-бухгалтерської експертизи: основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, операцій з грошовими коштами тощо.

В умовах інтенсивного розвитку економіки України, переходу до ринкових відносин, зміни форм власності та реформування судово-правової системи держави зростає потреба юридичних і фізичних осіб у кваліфікованій юридичній допомозі. Це зумовлює необхідність здобуття не тільки правової освіти, а й спеціальних знань з макро- та мікроекономіки, бухгалтерського та податкового обліку, економічного аналізу, ревізії та аудиту та, зокрема, з такої важливої інституції, як судово-бухгалтерська експертиза.

Вивчення дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза” є необхідною складовою у підготовці економістів вищої кваліфікації, фахівців з бухгалтерського обліку та аудиту, фінансів, банківської справи, правознавства та ін.

Відповідно до вимог навчального процесу в МАУП існує система поточного і підсумкового контролю для об’єктивної оцінки і перевірки рівня якісного засвоєння знань студентами.

У процесі вивчення курсу “Судова бухгалтерська експертиза” поточний контроль знань здійснюється протягом семестру за такими напрямками:

- систематичність і активність роботи студента на семінарських і практичних заняттях;
- оцінювання виконання завдань для самостійного опрацювання.

Підсумковий контроль передбачає складання заліку чи іспиту.

Допуск до заліку чи іспиту отримують студенти, які не мають пропусків занять і незадовільних оцінок поточного контролю протягом семестру або перездали свою заборгованість.

Іспит відбувається в усній або письмовій формі на основі екзаменаційних білетів, затверджених кафедрою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни

“СУДОВА БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА”

№ пор.	Назва змістових модулів і тем
1	Змістовий модуль 1. Теорія судово-бухгалтерської експертизи Економічний контроль у боротьбі з правопорушеннями у фінансово-господарській сфері
2	Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи
3	Організаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи
4	Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи
5	Інформаційне та технічне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи
6	Методологія узагальнення та реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи
7	Змістовий модуль 2. Методика судово-бухгалтерської експертизи Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи основних засобів, нематеріальних активів і товарно-матеріальних цінностей
8	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з грошовими коштами
9	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з нарахування та виплати заробітної плати
10	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів
11	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності
12	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи кредитно-фінансових операцій
13	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства
14	Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень

ЗМІСТ
дисципліни

“СУДОВА БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА”

Змістовий модуль 1. Теорія судово-бухгалтерської експертизи

Тема 1. Економічний контроль у боротьбі з правопорушеннями у фінансово-господарській сфері

1. Організаційно-правові основи господарської діяльності в Україні.
2. Поняття і сутність економічних злочинів.
3. Роль економічного контролю у виявленні правопорушень і його основні види.
4. Система органів контролю фінансово-господарської діяльності в Україні.

Література [6; 10; 11; 14; 17; 20; 24–33; 35; 36; 47–50; 52–56; 62; 93; 94; 97]

Тема 2. Теоретичні основи судово-бухгалтерської експертизи

1. Поняття про судові експертизи, їх види та класифікація.
2. Значення та роль судово-бухгалтерської експертизи.
3. Сутність судово-бухгалтерської експертизи.
4. Предмет та об'єкти судово-бухгалтерської експертизи.
5. Завдання судово-бухгалтерської експертизи та їх зміст.

Література [1–5; 7; 12; 13; 15; 16; 18; 21]

Тема 3. Організаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи

1. Загальна організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні.
2. Підготовка та оформлення матеріалів на попередньому слідстві для проведення судово-бухгалтерської експертизи.
3. Порядок призначення та проведення бухгалтерської експертизи.
4. Структура постанови (ухвали) про призначення бухгалтерської експертизи.
5. Правовий статус експерта.
6. Порядок оформлення клопотання експертом-бухгалтером про надання додаткових матеріалів, необхідних для проведення дослідження.

7. Повідомлення про неможливість надання висновку як процесуального документа.
8. Процес судово-бухгалтерської експертизи та його стадії.
9. Планування процесу судово-бухгалтерської експертизи.
10. Типовий стандарт здійснення судово-бухгалтерської експертизи.

Література [1; 2; 7–9; 12; 13; 18; 21; 85]

Тема 4. Методичне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи

1. Сутність експертного дослідження в судово-бухгалтерській експертизі.
2. Метод судово-бухгалтерської експертизи та його методичні прийоми.
3. Характеристика основних процедур судово-бухгалтерської експертизи.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18]

Тема 5. Інформаційне та технічне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи

1. Суть інформації, її класифікація та роль у судово-бухгалтерській експертизі.
2. Документація та її роль у судово-бухгалтерській експертизі.
3. Порядок підготовки матеріалів для проведення судово-бухгалтерської експертизи.
4. Визначення низки матеріалів, що надаються експертові для дослідження.
5. Інвентаризація та її роль у судово-бухгалтерській експертизі.
6. Організація технічного забезпечення судово-бухгалтерської експертизи.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18]

Тема 6. Методологія узагальнення та реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи

1. Вимоги до висновку експерта-бухгалтера, структура та методика його складання.
2. Особливості оформлення результатів при проведенні повторної, комісійної та комплексної судової експертизи.

3. Процесуальне оцінювання висновку судово-бухгалтерської експертизи.
4. Реалізація висновку бухгалтера-експерта в судовому процесі.
5. Механізм профілактичних заходів для запобігання правопорушенням у господарській діяльності.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18]

Змістовий модуль 2. Методика судово-бухгалтерської експертизи

Тема 7. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи основних засобів, нематеріальних активів і товарно-матеріальних цінностей

1. Основні положення Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей. Методика проведення судово-бухгалтерських експертиз матеріалів інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.
2. Експертиза господарських операцій, пов'язаних з використанням та збереженням основних засобів. Перевірка фактичної наявності основних засобів.
3. Перевірка даних податкового обліку основних засобів і нематеріальних активів.
4. Експертне дослідження операцій з інвестиціями.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 73; 82; 90; 91; 95; 102]

Тема 8. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з грошовими коштами

1. Експертне дослідження операцій з коштами в касі та на рахунках в банках.
2. Перевірка дотримання правил збереження грошових коштів в установах банку і ведення касових операцій.
3. Експертиза використання касової готівки за цільовим призначенням.
4. Перевірка розрахунків з підзвітними особами.
5. Найхарактерніші види зловживань.
6. Використання облікових документів при виявленні та розслідуванні економічних злочинів.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 82; 87; 88; 95; 102]

Тема 9. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з нарахування та виплати заробітної плати

1. Основні економічні, правові й організаційні положення щодо оплати праці й утримань із заробітної плати.
2. Основні джерела інформації.
3. Перевірка штатів, ставок заробітної плати, фонду оплати праці та розрахунків з працівниками.
4. Модель проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій з нарахування та виплати заробітної плати.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 45; 57; 59–61; 68; 82; 86; 95; 102]

Тема 10. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій, пов'язаних з обігом цінних паперів

1. Особливості судово-бухгалтерської експертизи операцій з цінними паперами.
2. Нормативно-правове регулювання випуску та обігу цінних паперів у сфері підприємницької діяльності.
3. Основні завдання судово-бухгалтерської експертизи з операцій з цінними паперами.
4. Основні процедури судово-бухгалтерської експертизи з операцій з цінними паперами.
5. Характеристика економічних злочинів, пов'язаних з емісією та обігом цінних паперів.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 40; 58; 65; 82; 95; 98; 102]

Тема 11. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності

1. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Основні завдання та процедури судово-бухгалтерської експертизи з операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
3. Експертне дослідження валютних операцій.
4. Характеристика економічних злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Митні злочини.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 38; 46; 78; 95; 102]

Тема 12. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи кредитно-фінансових операцій

1. Характеристика кредитно-фінансових злочинів.
2. Мета й основні завдання судово-бухгалтерської експертизи кредитно-фінансових операцій.
3. Джерела інформації судово-бухгалтерської експертизи кредитно-фінансових операцій.
4. Основні процедури при проведенні судово-бухгалтерської експертизи кредитно-фінансових операцій.
5. Експертне дослідження операцій з дебіторською заборгованістю, операцій зобов'язань і забезпечень.
6. Експертне дослідження орендних операцій.
7. Експертне дослідження кредитних операцій.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 37; 42; 71; 72; 95; 96; 102]

Тема 13. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства

1. Мета та основні завдання судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства.
2. Джерела інформації судово-бухгалтерської експертизи фінансового стану підприємства.
3. Експертне дослідження операцій з доходами та фінансовими результатами діяльності господарюючих суб'єктів.
4. Судово-бухгалтерська експертиза взаємозв'язку видів діяльності і визначення фінансових результатів.
5. Експертне дослідження виробництва, витрат на виробництво та управління.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 67; 82; 95; 102]

Тема 14. Методика проведення судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень

1. Мета та основні завдання судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень.
2. Джерела інформації судово-бухгалтерської експертизи при виявленні і розслідуванні податкових правопорушень.
3. Експертне дослідження податкової звітності та бухгалтерської фінансової звітності.
4. Експертне дослідження способів ухилення від сплати податків.

5. Експертне дослідження шляхів приховування валового доходу та ухилення від сплати податку на прибуток.
6. Експертне дослідження операцій з ухилення від сплати інших видів податків.

Література [1; 2; 7; 12; 13; 18; 39; 43; 44; 82–84; 95; 102]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Державний контроль в Україні та його види.
2. Система органів контролю фінансово-господарської діяльності в Україні.
3. Сутність і значення господарського контролю.
4. Роль економічного контролю у виявленні правопорушень у фінансово-господарській сфері.
5. Поняття і сутність економічних злочинів.
6. Судово-бухгалтерська експертиза як складова державного контролю.
7. Організація судово-бухгалтерської експертизи в Україні.
8. Правові підстави призначення і проведення судових експертиз.
9. Класифікація судових експертиз.
10. Особливості призначення судово-бухгалтерської експертизи у справах про адміністративні правопорушення.
11. Предмет судово-бухгалтерської експертизи.
12. Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи та їх класифікація.
13. Завдання судово-бухгалтерської експертизи.
14. Метод судово-бухгалтерської експертизи та його складові.
15. Використання загальних методичних прийомів у судово-бухгалтерській експертизі.
16. Спеціальні методичні прийоми судово-бухгалтерської експертизи.
17. Стадії процесу судово-бухгалтерської експертизи.
18. Характеристика підготовчої стадії судово-бухгалтерської експертизи.
19. Характеристика організаційно-методичної стадії судово-бухгалтерської експертизи.
20. Характеристика стадії узагальнення результатів судово-бухгалтерської експертизи.
21. Характеристика стадії реалізації результатів судово-бухгалтерської експертизи.

22. Особливості призначення судово-бухгалтерської експертизи на стадії попереднього розслідування.
23. Регламентація та порядок призначення судово-бухгалтерської експертизи.
24. Постанова про призначення судово-бухгалтерської експертизи та її структура.
25. Планування процесу судово-бухгалтерської експертизи.
26. Мета проведення судово-бухгалтерської експертизи.
27. Джерела інформації при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.
28. Бухгалтерська експертиза як науковий метод збирання доказів на стадіях попереднього розслідування та судового розгляду.
29. Процесуально-правовий і фінансово-господарський зміст судово-бухгалтерської експертизи.
30. Основні положення Закону України “Про судову експертизу”.
31. Експерт-бухгалтер як суб’єкт судово-експертної діяльності.
32. Права, обов’язки, відповідальність експерта-бухгалтера.
33. Особливості проведення експертиз в умовах ведення бухгалтерського обліку з використанням ПЕОМ.
34. Зміст дослідної стадії експертизи.
35. Процедури судово-бухгалтерської експертизи та їх застосування в експертному дослідженні.
36. Особливості економічної інформації.
37. Поняття господарського обліку.
38. Предмет і метод бухгалтерського обліку.
39. Використання бухгалтерських документів при виявленні та розслідуванні економічних злочинів.
40. Вимоги до формування документів.
41. Класифікація документів.
42. Первинні облікові документи при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.
43. Облікові реєстри при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.
44. Зустрічна перевірка при дослідженні документів.
45. Взаємний контроль операцій первинних документів, облікових реєстрів і форм звітності.
46. Поняття інвентаризації та її етапи. Робота інвентаризаційної комісії.
47. Загальна характеристика облікового процесу на підприємствах.

48. Класифікація господарських засобів і джерел їх формування.
49. Бухгалтерський баланс, його зміст і будова.
50. Значення балансу в забезпеченні інформації, необхідної для контролю.
51. Рахунки бухгалтерського обліку, їх призначення та будова.
52. Форми фінансової звітності при проведенні судово-бухгалтерської експертизи.
53. Складання переліку матеріалів, що надсилаються на дослідження експерту-бухгалтеру.
54. Вимоги до експертного дослідження.
55. Види аналізу господарської діяльності.
56. Методи дослідження облікових даних.
57. Бухгалтерська експертиза достовірності бухгалтерського обліку.
58. Основні положення Інструкції про призначення та проведення судових експертиз.
59. Основні положення Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз.
60. Види доказів, які використовуються при розслідуванні економічних правопорушень.
61. Порядок використання експертами-бухгалтерами свідчень обвинувачених і свідків.
62. Форми використання спеціальних бухгалтерських знань при розслідуванні господарських правопорушень.
63. Законодавче регулювання підприємницької діяльності.
64. Експертне дослідження операцій з коштами в касах і на рахунках у банках.
65. Експертне дослідження операцій з нематеріальними активами.
66. Експертне дослідження операцій з виробничими запасами.
67. Експертне дослідження операцій з оплати праці і обов'язковими відрахуваннями на соціальні заходи.
68. Експертне дослідження операцій з витратами на виробництво та витратами на управління.
69. Експертне дослідження операцій з готовою продукцією та її реалізації.
70. Експертне дослідження операцій з доходами та фінансовими результатами.
71. Експертне дослідження операцій з дебіторської заборгованості.
72. Експертне дослідження операцій з зобов'язань і забезпечень.
73. Експертне дослідження операцій з оподаткування.

74. Експертне дослідження операцій з прибутком та його використан-ням.
75. Експертне дослідження операцій з власним капіталом.
76. Експертне дослідження формування бухгалтерської фінансової звітності.
77. Експертне дослідження операцій з інвестування.
78. Експертне дослідження операцій з цінними паперами.
79. Експертне дослідження кредитних операцій.
80. Експертне дослідження орендних операцій.
81. Ревізія за завданням і вимогою правоохоронних органів, її відмін-ність від планової ревізії.
82. Методика складання висновку експерта-бухгалтера.
83. Вимоги до висновку експерта-бухгалтера.
84. Структура і зміст висновку експерта-бухгалтера.
85. Висновок експерта-бухгалтера як доказ.
86. Висновок експерта-бухгалтера як процесуальний документ.
87. Оцінювання висновку експерта-бухгалтера слідчим та адвока-том.
88. Додаткова та повторна бухгалтерська експертиза.
89. Реалізація висновку експерта-бухгалтера в судовому процесі.
90. Експертна профілактика правопорушень у сфері економіки.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета виконання контрольної роботи — закріпити теоретичні знання з курсу “Судова бухгалтерська експертиза”, набути навичок та умінь роботи з різними джерелами інформації, реферативного викладу матеріалу, що вивчається, та вирішення завдань з методики дослідження судово-бухгалтерською експертизою основних фінансо-во-господарських операцій.

Варіант контрольної роботи студент вибирає за двома останніми цифрами номера своєї залікової книжки згідно з таблицею.

Номер завдання	1	2	3	4	5	...	25
Останні дві цифри номера залікової книжки	01	02	03	04	05	...	25
	26	27	28	29	30	...	50
	51	52	53	54	55	...	75
	76	77	78	79	80	...	00

Номер залікової книжки необхідно вказати на титульній сторінці контрольної роботи. У разі відсутності цих відомостей контрольна робота повертається студенту без рецензування.

На початку роботи необхідно зазначити номер варіанта. Текст кожного теоретичного питання і стислий виклад відповіді мають бути відокремлені одне від одного.

При виконанні першого та другого питання контрольної роботи студенти мають опрацювати спеціальну наукову літературу, що розкриває економічну сутність і загальнотеоретичне уявлення проблеми. Відповідаючи на третє питання, необхідно опрацювати підручники та навчальні посібники, що послідовно та систематизовано розкривають методологію, методику і процедури дослідження судово-бухгалтерською експертизою основних фінансово-господарських операцій.

При виконанні контрольної роботи студенти мають показати вміння використовувати здобуті спеціальні знання з бухгалтерського обліку, аудиту, експертизи та аналізу державного бюджету, а також досвід роботи з діючими законодавчими та іншими нормативно-правовими актами України з фінансово-економічних питань.

Контрольна робота має бути написана студентом власноручно розбірливим почерком або надрукована на комп'ютері без помилок і виправлень українською мовою.

Загальний обсяг контрольної роботи, не враховуючи список використаних літературних джерел і додатки, має становити щонайбільше 15 сторінок.

Робота оформлюється на аркушах паперу формату А4. Аркуш повинен мати поля: ліве, верхнє та нижнє — 20 мм, праве — 10 мм.

Усі сторінки контрольної роботи до останньої повинні бути пронумеровані. Першою сторінкою вважається титульний аркуш, він не нумується. Загальна нумерація роботи починається з наступної сторінки, на якій ставиться номер "2". Порядковий номер сторінки розміщують у правому верхньому куті сторінки без крапки.

Наприкінці роботи необхідно подати список літератури з переліком законодавчих актів, нормативно-інструктивних документів і спеціальної літератури, зазначити дату завершення роботи і поставити особистий підпис.

Роботу можна оформити в м'якій обкладинці і зброшурувати так, щоб вона не травмувала руки, не пошкодила меблі та інші роботи.

Контрольні роботи студентів-заочників оцінюються “зараховано” або “не зараховано”.

Контрольні роботи студентів денної форми навчання оцінюються за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”).

- Оцінку “відмінно” отримують студенти за правильні письмові відповіді на всі питання.
- Оцінку “добре” — за неповні відповіді на питання.
- Оцінку “задовільно” — у разі відсутності відповіді на одне з питань.
- Оцінку “незадовільно” — якщо немає відповідей на два питання.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Завдання 1

1. Поняття і сутність економічних злочинів.
2. Бухгалтер-експерт як суб'єкт судово-експертної діяльності.
3. Експертиза організації бухгалтерського обліку в Україні.

Завдання 2

1. Бухгалтерська експертиза як складова державного контролю.
2. Порядок використання експертами-бухгалтерами свідчень у розгляді господарських суперечок.
3. Експертиза формування облікової політики підприємства.

Завдання 3

1. Правові підстави призначення та проведення судових експертиз.
2. Витребування та огляд бухгалтерами-експертами письмових і речових доказів, документів.
3. Експертиза організаційно-правових основ підприємницької діяльності.

Завдання 4

1. Загальні ознаки, складові та характеристика правопорушень.
2. Методика складання висновку експерта-бухгалтера.
3. Експертне дослідження операцій з коштами в касах і на рахунках у банках.

Завдання 5

1. Поняття контролю та його роль у виявленні правопорушень.
2. Вимоги до бухгалтерських документів.
3. Експертне дослідження операцій з виробничими запасами.

Завдання 6

1. Групи і види економічних злочинів, передбачених відповідними нормами Кримінального кодексу України.
2. Класифікація бухгалтерських документів, що досліджуються.
3. Експертне дослідження операцій з нематеріальними активами.

Завдання 7

1. Класифікація судових експертиз.
2. Характеристика підготовчої стадії проведення судово-бухгалтерської експертизи.
3. Експертне дослідження операцій з основними засобами.

Завдання 8

1. Система органів контролю фінансово-господарської діяльності в Україні.
2. Основні положення Закону України “Про судову експертизу”.
3. Експертне дослідження операцій з витратами на виробництво і управління.

Завдання 9

1. Поняття господарського контролю в Україні.
2. Відмінності судово-бухгалтерської експертизи від аудиту.
3. Експертне дослідження операцій з оплати праці і обов’язкових відрахувань на соціальні заходи.

Завдання 10

1. Спільні риси бухгалтерської експертизи, аудиту, ревізії.
2. Процедура вилучення документів на підприємстві.
3. Експертне дослідження операцій з готовою продукцією та її реалізації.

Завдання 11

1. Принципи господарського контролю.
2. Види недоброякісних документів.
3. Експертне дослідження операцій з доходами та фінансовими результатами.

Завдання 12

1. Права судового експерта.
2. Характеристика організаційно-методичної стадії проведення судово-бухгалтерської експертизи.
3. Експертне дослідження операцій з дебіторської заборгованості.

Завдання 13

1. Обов'язки судового експерта.
2. Характеристика дослідної стадії проведення судово-бухгалтерської експертизи.
3. Експертне дослідження операцій із зобов'язань і забезпечень.

Завдання 14

1. Відповідальність судового експерта.
2. Характеристика стадії узагальнення, оцінювання і реалізації результатів проведення судово-бухгалтерської експертизи.
3. Експертне дослідження операцій з оподаткування.

Завдання 15

1. Експертна профілактика правопорушень у сфері економіки.
2. Висновок бухгалтера-експерта як доказ.
3. Експертне дослідження операцій з прибутком та його використання.

Завдання 16

1. Поняття судово-бухгалтерської експертизи.
2. Загальнонаукові методи дослідження господарської діяльності.
3. Експертне дослідження операцій з власним капіталом.

Завдання 17

1. Завдання судово-бухгалтерської експертизи.
2. Частково наукові методи дослідження господарської діяльності.
3. Експертне дослідження формування бухгалтерської фінансової звітності.

Завдання 18

1. Предмет судово-бухгалтерської експертизи.
2. Додаткова та повторна судово-бухгалтерська експертиза.
3. Експертне дослідження операцій з інвестування.

Завдання 19

1. Об'єкти судово-бухгалтерської експертизи.
2. Відмінності судово-бухгалтерської експертизи від ревізії.
3. Експертне дослідження операцій з цінними паперами.

Завдання 20

1. Процес судово-бухгалтерської експертизи та його стадії.
2. Розрахунково-аналітичні прийоми дослідження господарської діяльності.
3. Експертне дослідження кредитних операцій.

Завдання 21

1. Документальні методи дослідження облікових даних.
2. Експертне дослідження орендних операцій.
3. Структура і зміст висновку бухгалтера-експерта.

Завдання 22

1. Види доказів, які використовуються при розслідуванні економічних правопорушень.
2. Напрями перевірки документів при інвентаризації.
3. Експертне дослідження розрахунків з підзвітними особами.

Завдання 23

1. Основні положення інструкції про призначення та проведення судових експертиз.
2. Оцінювання висновку бухгалтера-експерта слідчим та адвокатом.
3. Експертне дослідження способів ухилення від сплати податків.

Завдання 24

1. Класифікація інформації, яку використовують при проведенні судово-бухгалтерських експертиз.
2. Постанова про призначення судово-бухгалтерської експертизи та її структура.
3. Експертне дослідження оподаткування обов'язкових платежів та місцевих податків і зборів.

Завдання 25

1. Інформаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи в розрізі стадій його процесу.
2. Вимоги та методика складання висновку бухгалтера-експерта.
3. Експертне дослідження валютних операцій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Білуха М. Т.* Судово-бухгалтерська експертиза: Підручник. — К.: Воля, 2004. — 656 с.
2. *Головченко Л.* Правове регулювання судової експертизи // *Право України.* — 2003. — № 12. — С. 100.
3. *Грошевий Ю.* Поняття та класифікація засобів доказування в кримінальному процесі // *Вісн. Академії правових наук України.* — 1997. — № 3.
4. *Гурак Р.* Інтеграція у судовій експертизі // *Право України.* — 2003. — № 11. — С. 56–59.
5. *Камлик М. І.* Особливості обліку і використання обліково-бухгалтерських документів при виявленні та розслідуванні корисливих злочинів у галузях економіки. — К.: Синтез, 1995. — 256 с.
6. *Камлик М. І.* Судова бухгалтерія. — К.: Атіка, 2003.
7. *Коляда П. В.* Проблеми досудового слідства у кримінальному процесі. — К.: Юрінком Інтер, 2001.
8. *Коньшев Г. А.* Правовые аспекты проведения экспертизы по экономическому анализу субъектов // *Митна справа.* — 2004. — № 2. — С. 46–48.
9. *Лазуренко В. И., Волошин А. Г.* Аудит, ревизия, судебно-бухгалтерская экспертиза в работе контролирующих органов. — Донецк: ООО “Лебедь”, 2000.
10. *Матусовський Г. А.* Проблеми формування методик розслідування економічних злочинів // *Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку.* — Х., 1995.
11. *Мумінова-Савіна Г. Г.* Судово-бухгалтерська експертиза: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2003. — 202 с.
12. *Мумінова-Савіна Г. Г.* Судово-бухгалтерська експертиза: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — К.: КНЕУ, 2004. — 268 с.

13. *Озерський*. Відкриття економічних зловживань // Економіка. Фінанси. — 2004. — № 2. — С. 22.
14. *Петрухина*. Обязательное проведение судебной экспертизы // Законность. — 2004. — № 3. — С. 44.
15. *Сімакова-Ефремян*. Проблеми судово-експертної діяльності в нормах чинного законодавства України // Право України. — 2004. — № 6. — С. 99.
16. *Стрельцов Е. Л.* Экономическая преступность в Украине: Курс лекций. — Одесса, 1997.
17. *Судово-бухгалтерская* экспертиза / Под ред. В. Д. Поникарова. — Харьков, 2002.
18. *Судово-експертна* діяльність: Довідник для суддів / За ред. С. Р. Станік, Л. М. Горбунової, О. Г. Пушенка, Л. М. Головченко. — К.: Вид. дім “ІнЮре”, 2001.
19. *Шепітько В.* Злочини у сфері економіки: сучасні проблеми криміналістичної науки // Вісн. Академії правових наук України. — 1997. — № 4.
20. *Ціркаль*. Проведення експертизи у суді // Право України. — 2004. — № 1. — С. 62–66.
21. *Цимбал*. Судова експертиза у світлі нових видів досліджень і актуальні питання // Право України. — 2004. — № 5. — С. 72–75.
22. *Энциклопедия* судебной экспертизы / Под ред. Т. В. Аверьяновой, Е. Р. Россинской. — М.: Юрист, 1999. — 552 с.
23. *Бухгалтерський* облік у галузях економіки / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась. — К.: МАУП, 2005. — 968 с.
24. *Базась М. Ф.* Методика і організація фінансового контролю. — К.: МАУП, 2004 — 446 с.

Додаткова

25. *Конституція* України // Уряд. кур'єр. — 1996.
26. *Цивільний* кодекс України. — К.: Влад і влада, 1997.
27. *Цивільний* процесуальний кодекс України. — К.: Школа, 2002.
28. *Господарсько-процесуальний* кодекс України. — К.: Школа, 2002.
29. *Господарський* кодекс України від 16.01.03 № 436-IV. — К.: Школа, 2003.
30. *Кримінальний* кодекс України від 05.04.01 № 2341-III.
31. *Кримінально-процесуальний* кодекс України. — К.: Школа, 2002.

32. *Кодекс* України про адміністративні правопорушення. — К.: Школа, 2003.
33. *Митний кодекс* України від 11.07.02.
34. *Кодекс законів про працю* України.
35. *Закон* України “Про інститути спільного інвестування (пайові і корпоративні інвестиційні фонди)” від 15.03.01 № 2299-III.
36. *Закон* України “Про державну податкову службу в Україні” від 05.02.98 № 83/98-ВР.
37. *Закон* України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 № 996-XIV.
38. *Закон* України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 № 2121-III.
39. *Закон* України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 05.02.92 № 2097-XII (із змін. і допов.).
40. *Закон* України “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами і державними цільовими фондами” від 21.12.2000 № 2181-III.
41. *Закон* України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91 № 1560-XII.
42. *Закон* УРСР “Про підприємництво” від 02.07.91 № 698-XII.
43. *Закон* України “Про оренду державного та комунального майна” від 04.10.92 № 2269-XII.
44. *Закон* України “Про оподаткування прибутку підприємств” (у редакції Закону України № 283/97-ВР від 22.05.97) від 28.12.94 № 334/94-ВР.
45. *Закон* України “Про податок на додану вартість” від 03.04.97 № 168/97-ВР.
46. *Закон* України “Про оплату праці” від 19.10.2000 № 2056-III.
47. *Закон* України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” від 23.09.94 № 185/94-ВР.
48. *Закон* України “Про власність” від 07.02.91.
49. *Закон* України “Про підприємства в Українській РСР” від 07.03.91.
50. *Закон* України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26.01.91 № 2939-XXI.
51. *Закон* України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.93 // ВВР України. — 1993. — № 23.
52. *Закон* України “Про плату за землю” від 19.09.96 № 378/95-ВР.

53. *Закон України* “Про патентування окремих видів господарської діяльності” від 26.05.96.
54. *Закон України* “Про судову експертизу” від 25.02.94 № 4038-ХІІ.
55. *Закон України* “Про прокуратуру” від 05.11.91 № 1789-ХІІ.
56. *Закон України* “Про акцизний збір” від 18.12.91.
57. *Закон України* «Про внесення змін до Закону України “Про державну статистику”» // Уряд. кур’єр. — 2000. — 13 груд.
58. *Закон України* «Про внесення змін до Закону України “Про зайнятість населення”» від 21.07.97 № 665/97-ВР.
59. *Закон України* “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.96 № 448/96-ВР.
60. *Закон України* “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, яке спричинило втрату працездатності” // Уряд. кур’єр. — 1999. — 17 листоп.
61. *Закон України* “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 19 квіт.
62. *Закон України* “Про податок з доходів фізичних осіб” від 22.05.03 № 889-IV (із змін. від 27.11.03).
63. *Указ Президента* “Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва” від 22.01.2000 № 89/2000.
64. *Указ Президента* “Про заходи щодо забезпечення підтримки та подальшого розвитку підприємницької діяльності” від 15.07. 2000 № 906/2000.
65. *Указ Президента* “Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності” від 02.03.98 № 79/98.
66. *Указ Президента* “Про облік прав власності на іменні цінні папери і депозитарну діяльність” від 25.05.94 № 247/94; “Про заходи для реформування інвестиційної політики в Україні” від 18.07.96 № 576/96.
67. *Указ Президента* “Про Концепцію амортизаційної політики” від 07.03.01 № 169/2001.
68. *Порядок* подання фінансової звітності: Затв. постановою КМУ від 28.02.2000 № 419 // Бух. облік і аудит. — 2000. — № 3. — С. 49, 50.

69. *Постанова* КМ України “Про обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов’язковим державним соціальним страхуванням” від 26.09.01 № 1266.
70. *Постанова* КМ України “Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці” від 09.08.93 № 611.
71. *Постанова* КМ України “Про порядок зарахування до Державного бюджету України у 1999 році та використання коштів, що надходять від сплати податку на прибуток підприємств, визначеного із застосуванням понижуючого коефіцієнта до норм амортизації” від 19.07.99 № 1282.
72. *Постанова* КМ України “Про затвердження Методики оцінки вартості об’єктів приватизації і оренди” від 02.09.92 № 522.
73. *Постанова* КМ України “Про норми відшкодування витрат на відрядження у межах України та за кордон” від 23.04.99 № 663.
74. *Постанова* КМ України “Про затвердження порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей” від 22.01.96 № 116.
75. *План* рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом МФУ від 30.11.99 № 291.
76. *План* рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій суб’єктів малого підприємництва: Затв. наказом МФУ від 19.04.01 № 186.
77. *Інструкція* по використанню плану рахунків активів капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств та організацій: Затв. наказом МФУ від 30.11.99 № 291.
78. *Методичні* рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Затв. наказом МФУ від 29.12.2000 № 356.
79. *Положення* про бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті: Затв. наказом Мінфіну України від 14.02.96 № 29 (із подальшими змін. і допов.).
80. *Роз’яснення* Мінфіну України “Про реформування бухгалтерського обліку” від 09.03.2000 № 41-23/41.
81. *Наказ* Мінфіну України “Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку” від 19.04.01 № 186.
82. *Наказ* Мінфіну України “Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку й Інструкції про його застосування” від 30.11.99 № 291.

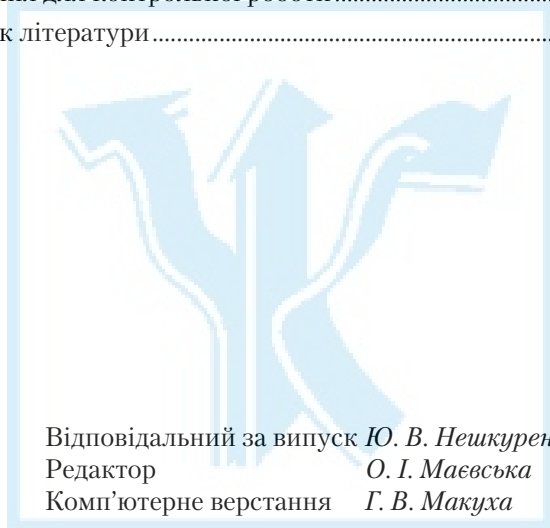
83. *Положення* (стандарт) бухгалтерського обліку (Мінфін, накази 1999–2002 рр.).
84. *Інструкція* про порядок нарахування та погашення пені: Затв. наказом Державної податкової адміністрації України від 01.03.01 № 77.
85. *Інструкція* про порядок застосування та стягнення штрафних фінансових санкцій органами державної податкової служби: Затв. наказом Державної податкової адміністрації України від 17.03.01 № 110.
86. *Інструкція* про призначення та проведення судових експертиз та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз: Затв. наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5.
87. *Лист* НБУ “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” від 23.10.98 № 25-011/1690-7722.
88. *Постанова* НБУ “Про внесення змін до Правил здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України” від 25.04.2000 № 168.
89. *Постанова* правління НБУ “Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті України” від 19.02.01 № 72.
90. *Рішення* Конституційного Суду від 29.01.02 № 1-рп/2002 у справі по конституційному представленню Кабінету Міністрів України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 5 Закону України “Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб’єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна і коштів вітчизняного походження” і частини першої статті 19 Закону України “Про інвестиційну діяльність” (справа про оподаткування підприємств із іноземними інвестиціями).
91. *Наказ* Фонду державного майна України “Про затвердження порядку підтвердження права власності на нерухоме майно” від 24.05.02 № 906.
92. *Наказ* головного управління Державного казначейства України Міністерства фінансів України “Про затвердження Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та інших статей балансу” від 30.10.98 № 90.

93. *Наказ* Головного архівного управління при КМУ “Про затвердження переліку типових документів (із зазначенням строку зберігання)” від 20.07.98 № 41. Розділ 4. Облік і звітність.
94. *Білуха М. Т.* Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник. — К.: ПП “Влад і Влада”, 1996. — 320 с.
95. *Завгородній В. П.* Налоги и налоговый контроль в Украине. — К.: А.С.К., 2001.
96. *Завгородній В. П.* Бухгалтерский учет в Украине. — К.: А.С.К., 2002.
97. *Кредитна система України і банківські технології*: Навч. посіб. // За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І. В. Сала. — Львів: ЛБІ НБУ, 2002.
98. *Петрик О. А.* Аудит: методологія і організація: Монографія. — К.: КНЕУ, 2003. — 260 с.
99. *Пилипенко І. І., Жук О. П.* Цінні папери в Україні: Навч. посіб. — К.: Держкомстат, 2001. — 305 с.
100. *Плани та завдання до практичних занять з навчальної дисципліни “Судова бухгалтерія”* / Нац. юрид. академія ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2000.
101. *Саніахметова Н. О.* Підприємницьке право. — К.: А.С.К., 2002.
102. *Селезнев В. В.* Основы рыночной экономики Украины. — К.: А.С.К., 2002.
103. *Ткаченко Н. М.* Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України. — К.: А.С.К., 2002.
104. *Юридична енциклопедія: У 2 т.* — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1999.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза”	5
Зміст дисципліни “Судова бухгалтерська експертиза”	6
Питання для самоконтролю.....	11
Вказівки до виконання контрольної роботи	14
Завдання для контрольної роботи	16
Список літератури	20

МАУП

Зам. № ВКЦ-2594

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП